

Schaakmat

VALENTIJN PRODUCTIEHUIS

VOORBEREIDEND EN REFLECTEREND LESMATERIAAL

Beste leerkracht,

Binnenkort ga je met je groep naar de voorstelling *Schaakmat* van Valentijn Productiehuis. We vragen je om de leerlingen hierop voor te bereiden door middel van dit lesmateriaal, dat bestaat uit een prezi (diapresentatie op het whiteboard) en deze begeleidende docenten-handleiding. Dit lesmateriaal sluit nauw aan op het leergebied kunstzinnige oriëntatie, specifiek kerndoel 55; de leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

Vorbereiding

De voorbereiding in de klas geeft de leerlingen de mogelijkheid om zich met vragen of spel-opdrachten alvast in het thema van de voorstelling te verdiepen. Ze krijgen hierdoor de gelegenheid een eigen idee of mening over het thema te formuleren.

Reflecteren

Door de voorstelling na te bespreken kunnen leerlingen hun ervaring en mening delen met anderen. Door het reflecteren ervaart men dat ieder een eigen mening, ervaring en beleving heeft. Het leidt tot inzicht, smaak, kennis over theater en ondersteunt de culturele ontwikkeling.

We wensen je veel plezier met de voorstelling en het lesmateriaal,

STT-producties

Impresariaat voor jeugdtheater en cultuureducatie

STT-producties
impresariaat voor
jeugdtheater &
cultuureducatie

T 030 294 1419

info@sttproducties.nl
www.sttproducties.nl

VOORDAT JE BEGINT

OVER HET GEZELSCHAP

Valentijn Productiehuis brengt al bijna drie decennia betoverende poppentheatervoorstellingen naar kinderen en hun families, in het theater en op school. Het gezelschap zet de leefwereld van het kind centraal en prikkelt zo de jonge verbeelding in een warme sfeer vol fantasie en creativiteit. De voorstellingen zijn verrassende ontdekkingsreizen met uiteenlopende vormen van poppentheater: van speelse handpoppen en knuffelige figuren tot lappen en attributen die tot leven komen.

OVER DE VOORSTELLING

In de wereld van het schaakbord leven twee koningen die elk denken dat de hele wereld van hen is. De witte koning aan de ene kant, de zwarte koning aan de andere kant. Wanneer ze ontdekken dat ze niet alleen zijn, ontstaat er een heftige machtsstrijd.

Beide koningen zijn dag en nacht bezig met het bedenken van strategieën om elkaar te verslaan en het buurland te veroveren. Ze willen elkaar schaakmat zetten. Wat ze niet doorhebben, is dat er zich ondertussen een heel ander verhaal ontvouwt.

Terwijl de koningen elkaar bestrijden, raken hun kinderen bevriend met elkaar. Deze onverwachte vriendschap gooit alle oorlogsplannen in de war. De koninginnen zien wat er gebeurt en zorgen ervoor dat de koningen stoppen met vechten.

Het verhaal wordt verteld door één acteur met grote schaakstukken die tot leven komen op een imposant schaakbord. Een beeldende theatervoorstelling die laat zien dat vriendschap sterker kan zijn dan oorlog, en dat kinderen soms wijzer zijn dan volwassenen.

THEMA VAN DE VOORSTELLING

Vriendschap over grenzen

INHOUD EN WERKWIJZE

De prezi bestaat uit 3 onderdelen:

1. Voor de voorstelling
2. Na de voorstelling
3. Zelf maken

- Door op het pijltje naar rechts op je toetsenbord te klikken kom je bij het volgende bolletje in de prezi.
- Voordat je met de leerlingen de prezi doorneemt is het goed om deze eerst zelf te bekijken.
- De vragen die gesteld worden in deze prezi zijn bedoeld als uitgangspunt. Voel je vrij om door te vragen en nodig de leerlingen uit om in gesprek te gaan met elkaar, dit stimuleert het creatieve denkproces.

VOORBEREIDING

BEGINSCHERM

Start de prezi via [deze online link](#)

Het beginscherm is een totaalbeeld van de flyer van de voorstelling en de drie hoofdonderwerpen van de prezi. Een flyerbeeld laat zich lezen als een verhaal. De titel van een theatervoorstelling geeft vaak de kern van de voorstelling weer.

Vraag:

Waar moet je aan denken als je de flyer ziet?

Waar zal de voorstelling over gaan?

DIA 1 INLEIDING OP DE VOORSTELLING

Instructie: Luister naar de tekst.

Binnenkort gaan jullie naar een voorstelling. Die heet : Schaakmat. Het is een verhaal over 2 koningen. De ene koning is wit en de andere koning is zwart. Ze denken allebei dat de hele wereld van hen is. Maar dan ontdekken ze elkaar en worden ze boos. Om elkaar niet te hoeven zien, bouwen de koningen een muur. Een muur van witte en zwarte stenen. Maar hun kinderen ontmoeten elkaar stiekem en ze worden vrienden. En weten jullie wat er dan gebeurt? Die vriendschap gaat alles veranderen.

Informatie voor de leerkracht:

Schaakmat van Valentijn Productiehuis is beeldend poppentheater voor groep 3-6. Eén acteur speelt alle rollen met grote schaakstukken rond een imposant schaakbord.

Het verhaal gaat over angst voor het onbekende en hoe vriendschap bruggen kan bouwen. Terwijl twee koningen ruzie maken, worden hun kinderen vrienden en brengen zo vrede. De voorstelling combineert beweging, stemmen en muziek. Sommige kinderen kunnen zich sterk identificeren met de kinderen in het verhaal.

DIA 2 DENK-OPDRACHT

In de voorstelling speelt één acteur met grote schaakstukken die tot leven komen.

Vraag:

Hoe denk je dat een acteur een pop tot leven kan laten komen?

Wat moet hij daarvoor doen?

VOORBEREIDING

Informatie voor de leerkracht:

Een acteur kan poppen tot leven brengen door: beweging (de pop laten lopen, dansen), verschillende stemmen geven aan de poppen, de pop een karakter laten hebben (boos, blij, verdrietig), en bovendien door zelf helemaal in het verhaal te geloven. In “Schaakmat” worden de grote schaakstukken personages met eigen karakters.

DIA 3 DENK-OPDRACHT

Het verhaal dat jullie gaan zien speelt zich af op een groot schaakbord.

Vraag:

Waarom denk je dat de makers hebben gekozen voor een schaakbord in plaats van gewoon een toneel?

Informatie voor de leerkracht:

Wat weet je van het schaakspel? Wie spelen er tegen elkaar?

Hoe zou een verhaal over twee koningen die denken dat de wereld van hen is passen bij een schaakbord?

DIA 4 SPEL-OPDRACHT

Opdracht:

Levende schaakstukken

Informatie voor de leerkracht:

De kinderen worden verdeeld in tweetallen. Een kind is de “speler”, het andere kind is het “schaakstuk”. Het schaakstuk staat stil als een standbeeld. De speler moet het schaakstuk tot leven brengen door:

- Te laten zien hoe het schaakstuk loopt (paard springt, toren loopt recht, etc.)
- Het schaakstuk een karakter te geven (boos, vrolijk, bang, stoer)
- Zonder woorden te communiceren, alleen met gebaren

Na 3 minuten wisselen de kinderen van rol.

Doel: Kinderen ervaren hoe je zonder woorden kunt acteren en hoe je poppen/objecten tot leven kunt brengen.

VOORBEREIDING

DIA 5 INLEIDING OP HET THEMA

Instructie: Luister naar de tekst.

Als je ergens komt waar je niemand kent kan dat leuk maar ook spannend zijn. Soms zijn mensen een beetje bang voor mensen die zij nog niet kennen. Ze denken dan: oh, die persoon is anders dan ik. Maar eigenlijk willen alle mensen hetzelfde: vrienden hebben en gelukkig zijn.

DIA 6 DENK-OPDRACHT

Vraag:

Wanneer was jij wel eens bang voor iets wat je niet kende?

Hoe voelde dat? En hoe was het toen je het wel leerde kennen?

Informatie voor de leerkracht:

Stimuleer persoonlijke verhalen over nieuwe scholen, nieuwe kinderen in de klas, onbekende plekken. Benadruk dat het normaal is om soms bang te zijn.

DIA 7 DENK-OPDRACHT

Vraag:

Ken jij situaties waarin kinderen vrienden kunnen worden, terwijl hun ouders ruzie hebben?

Hoe voelt dat?

Informatie voor de leerkracht:

In het boek van Bibi Dumon Tak en ook in de voorstelling komen veel bijzondere weetjes over dieren aan bod. Wetenswaardigheden waar niet iedereen van gehoord heeft, maar die wel heel leuk zijn om te weten. Stimuleer de leerlingen iets te vertellen over hun lievelingsdier wat anderen nog niet weten.

DIA 8 SPEL-OPDRACHT

Opdracht:

De eerste ontmoeting

VOORBEREIDING

Instructies voor de opdracht:

Kinderen werken in tweetallen.

De opdracht:

1. Situatie instellen: Een kind speelt iemand die nieuw is (nieuwe leerling, nieuw kind in de buurt, iemand uit een ander land). Het andere kind speelt iemand die die persoon nog niet kent.

2. Eerste reactie (1 minuut): Beide kinderen laten zien hoe ze zich voelen als ze elkaar zien. Zijn ze nieuwsgierig? Een beetje bang? Verlegen? Ze mogen dit alleen met lichaamstaal laten zien, zonder woorden.

3. Kennismaking (2 minuten): Nu mogen ze wel praten. Ze stellen zich voor en ontdekken wat ze leuk vinden. Misschien ontdekken ze wel iets wat ze allebei leuk vinden!

4. Vriendschap (1 minuut): Laat zien hoe het voelt als jullie vrienden worden. Hoe verandert jullie houding? Hoe kijken jullie nu naar elkaar?

Afsluiting: Elk tweetal laat kort zien hoe hun ontmoeting verliep.

Bespreek: wat veranderde er tijdens jullie toneelstukje?

Leerdoel: Kinderen ervaren dat eerste indrukken kunnen veranderen en dat vriendschap angst wegneemt.

DIA 9 TRAILER VAN DE VOORSTELLING

Bekijk de trailer van de voorstelling.

DIA 10 WELKOM IN HET THEATER

Bekijk het filmpje *Naar het theater*. Hierin wordt behandeld wat niet en juist wel mag als je naar een voorstelling kijkt.

REFLECTIE

DIA 11 INLEIDING OP DE REFLECTIE

Neem eerst zelf de vragen uit de prezi door, voordat je met de leerlingen gaat reflecteren. Je kunt naar eigen inzicht vragen of doe-opdrachten toevoegen. Zo kun je de leerlingen bijvoorbeeld vragen om emoties of personages uit de voorstelling uit te beelden.

Instructie: Luister naar de tekst.

Je bent naar de voorstelling Schaakmat geweest. We zijn benieuwd wat jullie ervan vonden.

DIA 12 FEITEN

Starten met feitelijke vragen helpt de leerlingen in hun denkkraft. Daarnaast kun je inventariseren wat de leerlingen hebben gezien.

Vraag:

Wat zag je allemaal op het podium?

Waar kon je de prins en prinses aan herkennen?

Wie heeft aan het eind van de voorstelling het rijk gewonnen?

Antwoord:

- Schaakbord, muren, schaakstukken
- Prins (zwart) en prinses (wit) hadden kroontjes op
- de kinderen, door hen is de strijdbijl begraven en is het rijk nu zwart en wit

DIA 13 ERVARING

Deze vragen bieden de leerlingen de ruimte om hun mening, ervaring en beleving te delen met de groep.

Vragen:

Wat vond je leuk? Vond je ook iets spannend?

Wat heb je thuis verteld over de voorstelling?

REFLECTIE

DIA 14 VERBINDING

Met deze vragen leggen de leerling een verband tussen thema's uit de voorstelling en hun eigen belevingswereld.

Vragen:

Ben jij weleens bij een vriendje of vriendinnetje thuis geweest?

En bij iemand waarbij ze thuis heel anders zijn dan bij jou? Hoe was dat?

DOE-OPDRACHT

DIA 15 DOE-OPDRACHT

Opdracht:

Mijn vriendschapsschaakstuk

Instructies voor de opdracht:

Elk kind maakt zijn eigen schaakstuk dat het verhaal van vriendschap vertelt.

Keuze: Knutselen of tekenen Kies wat het beste uitkomt voor jouw klas en beschikbare tijd.

Optie 1: Knutselen (30-40 minuten) Benodigdheden per kind:

- 1 lege wc-rol
- Verschillende kleuren papier
- Lijm en schaar
- Kleurpotloden/stiften
- Wol voor haar
- Decoratiematerialen (ogen, stickers)

Stappenplan:

1. Kies je personage (5 minuten): Een koning, koningin, prins, prinses of ander schaakstuk.
2. Knutselen (25 minuten): Bekleed de wc-rol, maak een gezicht, haar en versieringen.

Optie 2: Tekenen (20-30 minuten) Benodigdheden per kind:

- A4 papier
- Kleurpotloden/stiften/wasco

Stappenplan:

1. Kies je personage (5 minuten): Een koning, koningin, prins, prinses of ander schaakstuk.
2. Tekenen (15-20 minuten): Teken je schaakstuk groot op het papier. Laat zien hoe hij/zij zich voelt en hoe hij/zij helpt bij het maken van vrede.

BEGINSCHERM EINDE PREZI